

Konservaattori-

liiton lehti nro 95 4/2008

2008

Julkaisija:

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON SUOMEN OSASTO ry
NORDISKA KONSERVATORFÖRBUNDETS FINLÄNDSKA SEKTION rf
NORDIC ASSOCIATION OF CONSERVATORS FINNISH SECTION ra
Annankatu 16 B 50
00120 Helsinki

Toimituskunta:

Katri Kurkela, vastaava toimittaja, gsm: 040 581 1804
anukatri(at)nic.fi

Katariina Melvas, vastaava toimittaja, gsm: 050 556 96 50
Keijukaisten polku 11 D 45
00820 Helsinki
k.melvas(at)gmail.com

Heidi Wirilander, toimittaja, taittaja, tekninen toteutus
Halkosuontie 93 B
00660 Helsinki
heidi.wirilander(at)yahoo.com

Anne Suosilta, toimittaja
Hiekkaharjuntie 14 C 33
01300 Vantaa
gsm: 050 582 4695
anne.suosilta@gmail.com

Lehtien aikataulu:

Numero	Aineistopäivä	Ilmestymispäivä	Päätoimittajat
92 1/2008	7.2.2008	28.2.2008	Katri Kurkela ja Katariina Melvas
93 2/2008	8.5.2008	30.5.2008	Katri Kurkela ja Katariina Melvas
94 3/2008	4.9.2008	26.9.2008	Katri Kurkela ja Katariina Melvas
95 4/2008	30.11.2008	22.12.2008	Katri Kurkela ja Katariina Melvas

Painovuosi 2008
ISSN 0780-0223

Levikki:
300 kpl
4 numeroa vuodessa
monistekoko A5/pysty

Painopaikka:
Kopio-Niini
Lönnotinkatu 32 D
00180 Helsinki

Ilmoitukset:
Valmiit monistuskelpoiset mustavalkoiset 1:1
koossa tai sähköisesti toimitetut

2/1 sivu 120 euroa
1/1 sivu 60 euroa
1/2 sivu 30 euroa
takasivu 100 euroa

liitesivut sopimuksen mukaan

Mainostilamyynti:
Heidi Wirilander, gsm: 040 533 4915

Pohjoismaisen konservaattoriliiton Suomen osasto ry ja Konservaattoriliiton lehti eivät vastaa artikkelien ja ilmoitusten sisällöstä.

Lehden toimitus varaa oikeuden muokata aineistoa.

Sisältö

Puheenjohtajan palsta

- Riitta Koskivirta: Talvinen tervehdys!4

Toimituksen sananen

- Katri Kurkela ja Katariina Melvas5

Virallinen osuus

- PKL toimintasuunnitelma vuodelle 2009.....6
- PKL talousarvio vuodelle 2009.....10
- Syyskokouksen 2008 pöytäkirja11
- PKL:n jatkokoulutuskurssi15

Artikkelit

- Katariina Melvas: PKL:n syksyn 2008 koulutuspäivä Kotkassa16
- Kukko & Steiner-Kiljunen & Koskivirta: Potkua museotyöhön arvioinnilla19
- Katri Kurkela & Heikki Häyhä: Konservattorina Pekingissä.....25
- Katri Kurkela: Venäläisen posliinin lumoissa.....31

Kannen kuva: Viola Melvas, 2008, Suomen Merimuseon tulevaisuuteen tähyävä mallinukke.

Talvinen tervehdys!

Yhdistyksen hallitus haluaa lausua lämpimät ja sydämelliset kiitokset Kotkan Merikeskus Vellamon henkilökunnalle hienosta koulutuspäivästä viime lokakuussa. Erytiskiitokset suunnattakoon Suomen merimuseon johtajalle Leena Hailalle ja järjestäjinä toimineille Taru Laakkoselle ja Ulla Klemelälle jouhevasti toimineesta luento- ja vierailulogistiikasta. Oli hienoa saada tutustua upean, uuden museorakennuksen rakennus-, muutto- yms. vaiheisiin, "takatiloihin", ja valmiissa tiloissa oleviin, loistaviin näyttelyihin!

Vaikka PKL ei olekaan varsinaisesti palkansaajien etujärjestö, otti se viime vuonna jäsenistönsä pyynnöstä vahvasti kantaa epäkohtiin kuntasektorin palkkaneuvotteluiden kulussa. Kannanotosta kirposi yhdistyksen ja Museoalan ammattiliiton (MAL) kanssa yhteistyössä konservaattoreille kesällä 2008 suunnattu kysely mm. koulutus-, palkkaus- ja työaika-asioista. Kyselyn tulosten perusteella MAL:n tarkoituksena on nyt pyrkiä kohottamaan konservaattoreiden asemaa työehtosopimusneuvotteluissa seuraavalla KVTES -neuvottelukierroksella. Konservaattoreiden on seuraavaksi kerrottava suoraan omille ammattiliitoilleen kuinka he haluavat asioitansa kohennettavan: halutaanko hinnoittelun piiriin ja mikä olisi palkkatavoite, jne.? PKL ei ole neuvottelevana osapuolena työehtosopimusneuvotteluissa, mutta yhdistys kannustaa jäseniään keskustelemaan asiasta esim. PKL:n verkkosivujen Forumissa. Alustuksena keskustelulle Forumista on löydettävissä muistiot PKL:n hallituksen, MAL:n hallituksen ja AEK:n neuvottelevan lakimiehen välisistä kokouksista 9.10 ja 13.11.2008.

Hallituksen puolesta oikein hauskaa Joulua ja onnellista Uutta Vuotta

Riitta Koskivirta, puheenjohtaja

Sydänkuu koittaa pimeyden keskellä, joulukuu vaihtuu tammikuuksi, vanha vuosi uudeksi

Kun Kalevalan toisessa runossa kuvaillaan keskelle maailmaa kasvanutta, kaiken pimentävää jättiläistammea, jonka oksat ulottuivat lopulta taivaaseen asti

piättäen pilvet juoksemasta ja hattarat hasertamasta, päivän peittäen paistamasta, kuuhuen kumottamasta,

kulkee ajatus vääjäämättä tammikuun talvisiin pimeisiin. Olisiko maailman peittänyt jättiläispuu voinut kuvata meidän kalevalaisessa runomitassamme vertauskuvallisesti talven valottomuutta? Oliko Kalevalan suuri tammi talven pimeyden symboli, jonka kaatamiseen tarvittiin meren aalloista noussut uros, jolla

vaski- oli hattu hartioilla, vaskisaappahat jalassa, vaskikintahat käessä, vaskikirjat kintahissa, vaskivyöhyt vyölle vyötty, vaskikirves vyön takana.

Kultaisena kiiltävä vaskikylki, kuin auringonkehrä horisontissa. Lisääntyvä päivänvalo ja keväällä pitenevä päivä, joka tämänkin pimeän jakson jälkeen tulee katkaisemaan talven selän ja kaatamaan taivasta pimentävän ison tammen.

Vuoden 2008 viimeisessä numerossa on ajankohtaisten tiedotteiden ohella ajantasaista tietoa museokenttää puhuttavasta *Museoiden itsearviointimallista*. Toivottavasti Museoviraston Kehittämisyksikön tutkijan Eeva Kukon, Kansallismuseon Konservointilaitoksen intendentin Kaija Steiner-Kiljusen sekä Suomen valokuvataiteenmuseon konservaattorin Riitta Koskivirran laatima selvitys vastaa kattavasti prosessikuvausten ja itsearvioinnin parissa työskentelevien mieltä painaviin kysymyksiin. Lisäksi Katri Kurkela on laatinut Pekingissä, Suomen suurlähetystössä suorittamastaan opinnäytetyöprojektistään hanketta esittelevän artikkelin yhdessä lehtori Heikki Häyhän kanssa.

Näiden ohella löytyy vuoden viimeisestä Konservattoriliiton lehdestä Kansallismuseossa esillä olevaa Venäläisen posliinin -näyttelyä esittelevä artikkeli sekä raportti näyttelyyn liittyvän Venäläistä posliinia käsittelevän -kansainvälisen konferenssin kuulumisista. Lisäksi lehdessä on lyhyt artikkeli PKL:n syksyisestä koulutuspäivästä Kotkassa.

Konservattoriliiton lehden toimitus toivottaa vielä kerran nykyisessä kokoonpanossaan koko lukijakunnalle onnellista ja menestyksestä uutta vuotta.

Anne, Heidi, Katri ja Katariina

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON SUOMEN OSASTO ry
NORDISKA KONSERVATORFÖRBUNDETS FINLÄNDSKA SEKTION rf
NORDIC ASSOCIATION OF CONSERVATORS FINNISH SECTION ra

TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2009

PKL:n Suomen osasto ry on järjestö, jonka tarkoituksena on toimia konservointialan ammattityöntekijöiden, ammatinharjoittajien ja asiantuntijoiden yhdysseitinä sekä valvoa ammattikunnan etuja. Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on myös kehittää konservointia tieteenä. Yhdistys edustaa suomalaista konservointialaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Pohjoismaisen konservaattoriliiton Suomen osasto ry on Nordiska konservatorförbundetin (NKF) jäsenosasto. NKF:lla on Pohjoismaissa yhteensä noin tuhat jäsentä. Yhdessä European Confederation of Conservators-Restorers' Organisation (E.C.C.O.) -järjestön kanssa yhdistys pyrkii lisäksi tarkentamaan konservaattorin ammattikuvaa ja selkeyttämään ammattinimikkeen käyttöä.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Yhdistyksen tehtäviin kuuluu mm. konservointialan kansainvälisten yhteyksien hoitaminen. Kansainvälisellä toiminnalla on pohjoismainen, eurooppalainen ja maailmanlaajuinen ulottuvuus.

Pohjoismainen yhteistyö hoidetaan ensisijaisesti Nordiska konservatorförbundetin liittoneuvoston kautta. Liittoneuvosto kokoontuu kerran vuodessa tai tarvittaessa myös useammin, vuorotellen eri Pohjoismaissa. Jokaisella NKF:n osastolla on oikeus lähettää kolme edustajaa liittoneuvoston kokoukseen. Osallistujamäärästä riippumatta PKL:n Suomen osasto ry:llä on yksi ääni. Osaston edustajat nimeää hallitus. Liittoneuvoston vuoden 2009 kokouksen järjestelyistä vastaa vuorollaan Tanskan osasto ja se pidetään kesäkuussa Kööpenhaminassa. Vuoden 2008 Liittoneuvoston kokouksessa puheenjohtaja Tina Kramer Tanskasta ilmoitti joutuvansa eroamaan kesken kolmivuotiskautensa ja hänen tilalleen, vuorossa olevan Islannin kieltäytyttyä resurssipulan takia, viimeiseksi vuodeksi valittiin Suomesta Tina Lindgren.

Eurooppalainen ulottuvuus toteutuu PKL:n Suomen osasto ry:n E.C.C.O.:n täysjäsenyyden kautta. Yhdistyksellä on oma edustajansa järjestön hallituksessa (Suvi Leukumaavaara, varapuheenjohtaja) ja vuosittaisessa yleiskokouksessa. Hallitustyöskentelyn lisäksi järjestöllä on sekä toimintasuunnitelman toteutukseen liittyviä työryhmäkokouksia että seminaareja. Järjestön tiedotuslehtenä toimii E.C.C.O. Reports, joka jaetaan jäsenjärjestöjen varsinaisille jäsenille sähköisenä. Verkon kautta välittyy myös E.C.C.O. Short News, joka ilmestyy aina hallituksen kokouksen jälkeen, 2 - 3 kertaa vuodessa. PKL:n Suomen osasto ry:n päätösvalta ja velvollisuudet määräytyvät yhdistyksen varsinaisten jäsenten määrän mukaan.

PKL:n Suomen osasto ry kuuluu pohjoismaisen liiton kautta The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works -järjestöön (IIC). IIC:n päämaja sijaitsee Lontoossa ja sillä on jäsenjärjestöjä ympäri maailmaa. Pohjoismaisen konservaattoriliiton englanninkielisenä nimenä on "Nordic Association of Conservators".

JÄSENYYS YHDISTYKSESSÄ

Jäsenyys yhdistyksessä on sen perustamisesta lähtien pohjautunut ammattimaiseen konservointialalla työskentelyyn. Ammatillinen pätevyys E.C.C.O.:n ja ICOM:n eettisten ohjeistojen mukaisesti määriteltynä tulee jatkossa korostumaan, kun riittävä ammatillinen koulutus on kriteeri uusien jäsenien hyväksyntäessä.

Jäsenillä on mahdollisuus vaikuttaa yhdistyksen toimintaan joko toimittamalla hallitukselle valmisteltuja esityksiä, tai tuomalla ajatuksensa esille vuosikokouksissa. Yhdistyksen internet-sivuilta on linkkiyhteys sähköpostitse jäsenasiainsihteerille ja koko hallitukselle. Myös eri työryhmien toimintaan osallistuminen on kaikkien jäsenten oikeus ja vaikuttamismahdollisuus.

Kansainväliset konservoinnin yhteisöt, etenkin E.C.C.O., työskentelevät määrätietoisesti konservaattorin ammatillisen pätevyyden ja ammattinimikkeen käytön selkeyttämisen puolesta. E.C.C.O.:n viralliset dokumentit sisältävät E.C.C.O.:n ammatillisen ohjeiston: *I Ammattiala*, *II Eettinen ohjeisto*, *III Konservointialan koulutuksen perusvaatimuksia ja Säännöt*. Dokumenttien vuonna 2004 tehdyt suomenkieliset käännökset ovat luettavissa yhdistyksemme verkkosivuilla www.konservaattoriliitto.fi.

PKL:n Suomen osasto ry:n jäsenten toiminta linjautuu E.C.C.O.:n suositusten mukaisesti.

YHDISTYKSEN KOKOUKSET

Yhdistyksen kokoukset ovat sääntömääräiset kevät- ja syyskokous. Joka toinen kokous pyritään pitämään muualla kuin Helsingissä. Vuoden 2009 kevätkokous pidetään maaliskuussa ja syyskokous loka-marraskuussa.

KOULUTUS

PKL:n Suomen osaston kokousten yhteydessä järjestetään yhdistyksen omat koulutuspäivät keväällä ja syksyllä. Aiheiksi valitaan ajankohtaisia tai muuten yleisesti kiinnostavia aiheita konservoinnin alalta. Koulutuspäivät ovat jäsenille maksuttomia, mutta jäsenistön ulkopuolisilta peritään pieni maksu. Yhdistyksen koulutuspäivien sisällön toivotaan tuovan mukaan myös muita ammattiryhmiä, siten voitaisiin alaa saada tunnetuksi ja toimintaa avoimemmaksi.

Nordiska konservatorförbundet:in (NKF) puitteissa järjestetään noin joka kolmas vuosi jatkokoulutuskurssi, jonka tarkoituksena on suoda alalla toimiville jäsenille mahdollisuus syventää ja ajanmukaistaa tietojaan. Joka kolmas vuosi NKF järjestää kansainvälisen kongressin, johon voivat osallistua myös opiskelijat ja yhdistysten ulkopuoliset henkilöt. Kurssien ja kongressien järjestämisestä vastaavat NKF:n osastot vuorollaan. Vuonna 2006 Ruotsin osasto järjesti kongressin 30.11.-1.12. Tukholmassa aiheesta "SMUTS". Suomen osaston vuoro on järjestää jatkokoulutuskurssi vuonna 2008, mutta poikkeuksellisesti se pidetään vasta helmikuussa 2009 Vantaalla. Jatkokoulutuskurssi on nimeltään "Analyze This!"

ja sen aiheena on analyysimenetelmät. Hallitus on varannut taloudellisia resursseja kurssin toteuttamiseen, mutta siihen haetaan myös ulkopuolista rahoitusta.

JÄSENTIEDOTUS

Yhdistyksen tärkein tiedotuskanava on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä jäsenlehti, Konservattoriliiton lehti. Lehden toimittajina toimivat Katri Kurkela, Katariina Melvas ja Anne Suosilta. Jan Myller toimii taittajana. Lehden ulkoasua kehitetään vuoden 2009 aikana sekä sisältä, että ulkoa.

PKL:n Suomen osasto ry:llä on Internet-sivut, jotka ovat toimineet vuodesta 2000 lähtien osoitteessa <http://www.konservaattoriliitto.fi>. Sivuilta on linkki myös keskustelufoorumiin, jossa yhdistyksen jäsenet voivat vaihtaa ajatuksiaan eri teemoista ja ilmoittaa ajankohtaisia asioita. Verkkosivuja ja keskustelufoorumia kehitetään edelleen jäsenistön toiveiden mukaisesti. Sivustoa pyritään kehittämään paremmin palvelemaan myös jäsenistön ulkopuolisten kävijöiden tarpeita.

Pohjoismaisella konservattoriliitolla on yhteinen verkkoporttaali osoitteessa www.nordiskonservatorforbund.org, jonka kautta pääsee mm. kaikkien osastojen sivuille. Uudistetut sivut avataan vuoden 2009 alussa.

Yhteispohjoismainen lehtemme *Meddelelser om konservering* ilmestyy skandinaavisilla kielillä ja tiivistelmät ovat suomen- tai englanninkielisiä. Lehden yhteyshenkilönä toimivat Liisa Valkeapää ja Tina Lindgren. Tulevalla toimintakaudella lehteä ilmestyy kaksi numeroa. Ensimmäisen numeron teemana on Islanti, toinen on vanhan käytännön mukaan yleisnumero. Lehden kaikki, eri maiden yhdistysten yhteyshenkilöt tekevät töitä muun muassa hankkiakseen lehdelle ulkopuolista rahoitusta.

Yhteistyötä konservattorikoulujen ja -opiskelijoiden kanssa ylläpidetään tiiviisti. Hallitus toivoo opiskelijajäsenten ottavan edelleen aktiivisesti osaa yhdistyksen toimintaan.

HALLITUS

Hallitus edustaa yhdistystä ja toimii jäsenistön tavoitteiden toteuttamiseksi. Hallitus laatii yhdistyksen nimissä annettavat esitykset, selvitykset ja lausunnot. Samoin hallitus valmistelee yhdistyksen kannanotot ja esitykset yhteispohjoismaisiin kokouksiin ja hoitaa yhteyksiä muihin kansainvälisiin alan yhteisöihin.

Hallituksella on työvaliokunta, johon kuuluvat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri ja taloudenhoitaja. Työvaliokunta valmistelee asioita hallituksen käsiteltäväksi.

TALOUS

Konservattoriliiton toiminta perustuu jäsenmaksuihin ja jäsenten vapaaehtoiseen työhön. Yhdistyksellä ei ole palkattuja toimihenkilöitä. Julkisista varoista haettavalla toiminta-avustuksella pyritään rahoittamaan mm. yhdistyksen toimistopalvelut sekä jäsentiedotuksen ja ennen kaikkea kansainvälisen toiminnan aiheuttamat kulut.

Jäsenetujen kehittämiseen ja toiminnan laajentamiseen yhdistys tarvitsee edelleen ennakkoluulottomia ideoita, joilla voitaisiin vaikuttaa positiivisesti yhdistyksen varainhankintaan.

Yhdistyksen kirjanpidon hoitaa ulkopuolinen tilitoimisto. Toiseksi varsinaiseksi tilintarkastajaksi palkataan syyskokouksen valitsema ja hyväksymä ammattimainen tilintarkastaja.

MUU TOIMINTA

Yhdistyksen säännöt käännetään ruotsiksi. Tästä on tullut erityistoiveita muiden pohjoismaiden taholta, varsinkin sääntöjemme pykälän 7 osalta, jossa määritellään jäsenen erottamisoikeutemme.

Kesällä 2008 kesä-elokuussa toteutetun, yhteistyössä Museoalan ammattiliiton (MAL) kanssa konservaattoreille suunnatun kyselyn tulosten analysointi ja jatkotyöstäminen jatkuu vuonna 2009. Lisäarviointiin on tarvetta, sillä kyselyn avulla kerätty aineisto on hyvin kattavaa ja laadultaan erinomaista. Sitä kannattaa ehdottomasti hyödyntää sekä oman ammattikunnan itsetuntemuksen edistämiseksi että pr-mielessä ulospäin.

Konservointityön tarjouspyyntö- ja sopimusmenettelyä käsittelevä työryhmä (Anna Häkäri, Tiina Sonninen, Päivi Ukkonen) on saanut työnsä päätökseen. Sen tuloksen, lomakkeen ohjeistuksineen tarkoituksena on yhtenäistää ja selkeyttää konservointityössä tarvittavien sopimuspaperien laadintaa ja auttaa niin työn tilaajaa kuin tekijääkin. Tarjouspyyntölomake on ollut koekäytössä vuoden 2008 aikana ja siitä on saatu myönteistä palautetta. Nyt sen voi ladata Pdf-muodossa yhdistyksen verkkosivuilta www.konservaattoriliitto.fi. Yhdistys panostaa vuoden 2009 aikana lomakkeen tunnettuuteen täsmäkampanjoin.

Konservaattoriliitossa toimii myös erikoistumisalojen mukaan järjestäytyneitä erillisiä työryhmiä, mm. tekstiili-, ja arkeologisen materiaalin konservoinnin työryhmät. Työryhmät kokoontuvat omien toimintasuunnitelmiansa mukaisesti. Työryhmien toimintaa pyritään aktivoimaan varaamalla taloudellisia resursseja niiden käyttöön. Resursseja käytetään ja jaetaan hallitukselle esitettyjen toimintasuunnitelmien ja kuluista esitettyjen kuittien perusteella.

PKL TALOUSARVIO 2009 (suluissa 2008)

TULOT

3020 Toiminta-avustukset (6 000)	7 500
3040 Muut tulot (500)	500
3030 Mainostulot (1 000)	1 500
Tulot yhteensä (7 500)	9 500

MENOT

3160 Hallituksen kulut (2 000)	2 000
3166 Vuosikokoukset (1 200)	1 200
3168 Jäsenkoulutus (2 500)	3 500
3162 Jäsentiedotus (3 500)	4 000
3177 Ilmoitus- ja mainoskulut (1 000)	1 800
3186 Työryhmät (200)	200
3174 Toimistokulut (500)	500
3181 Kirjanpito (1 500)	1 500
3175 Palvelumaksut (300)	300
3187 Järjestöpalvelut, vuokrat (500)	500
3189 Muut kulut (300)	300
3164 Stipendit ja stipenditilin kulut	400
3188 Kansainvälinen järjestötoiminta, E.C.C.O. (3 000)	2 000
3161 Liittoneuvosto (2 000)	1 500
3185 Meddelelser om konservering (5 000)	5 000
Menot yhteensä (24 500)	24 700

VARAINHANKINTA

3000 Jäsenmaksut (12 030)	12 840	varsinaiset
ja liitännäisjäsenet, 181 x 48€ = 8 688		
opiskelijajäsenet, 72 x 42€ = 3024		
eläkkeellä olevat jäsenet (-50% varsin. jäsenmaksusta), 2 x 24€ = 48		
yhteisökannattajajäsenet, 9 x 120€ = 1080		
Varsinaisen toiminnan tuotto-/kulujäämä (4 970)	2 360	

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON SUOMEN OSASTO RY NORDISKA KONSERVATORFÖRBUNDETS FINLÄNDSKA SEKTION RF

SYYSKOKOUS 10.10. 2008 klo 15.30

Merikeskus Vellamon ravintolan kabinetti, Tornatorintie 99, 48100 Kotka

PÖYTÄKIRJA

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 15.37.

2 Kokouksen järjestäytyminen

Valitaan kokoukselle puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjan tarkastajaa ja kaksi ääntenlaskijaa.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Riitta Koskivirta, sihteeriksi Päivi Allinniemi, pöytäkirjan tarkastajiksi Kirsi Hiltunen ja Maria Järvinen, jotka toimivat myös ääntenlaskijoina.

3 Osanottajien toteaminen ja valtakirjojen tarkastaminen

Yhdistykseen kuulumattomilla on läsnäolo-oikeus vain jos syyskokous niin päättää. Tarkastetaan valtakirjat.

Kokoukseen osallistui 16 varsinaista jäsentä, 6 opiskelijajäsentä ja 3 liitännäisjäsentä. Osallistujaluettelo liitteenä 1.

4 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuu den toteaminen

Kokouskutsu on postitettu jokaiselle jäsenelle, ja se on ollut perillä viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta.

Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

5 Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Kokouksen esityslista hyväksyttiin. Esityslista liitteenä 2.

6 Ilmoitusasiat

6.1 Liittoneuvoston kokous Reykjavikissa 3.6.2008

Puheenjohtaja kertoi liittoneuvoston kokouksesta; tärkeimpänä asiana Tina Kramerin ero työkiireiden vuoksi kesken kauden puheenjohtajan pestistä. Suomen Tina Lindgren valittiin vuodeksi 2009 puheenjohtajaksi, sillä vuorossa oleva Islanti ei kyennyt tehtävää ottamaan vastaan.

6.2 E.C.C.O. -raportti yleiskokouksesta

E.C.C.O.-yhdyshenkilö ei päässyt paikalle eikä ollut ehtinyt lähettää raporttia sähköpostilla.

Merkittiin tiedoksi.

7 Jäsenhakemukset

Esittely: Hallitus esittää kokoukselle hyväksyttäviksi jäsenhakemukset.

Opiskelijajäsenyyttä hakee Arja Sorri, rakennuspintakonservaattori.

Varsinaista jäsenyyttä hakevat Anna Aaltonen, paperikonservaattori; Emilia Kallinen, maalausconservaattori; Eija Kangasmäki, paperikonservaattori sekä Minna Lehtovirta, huonekalukonservaattori.

Kokous hyväksyi ehdotetut jäsenet.

Anna Aaltonen toimii jäsenasiainsihteerinä äitiyslomalle jäävän Katariina Johteen jälkeen vuoden 2009 alusta lähtien.

8 Vuoden 2009 toiminta

8.1 Hallituksen esitys toimintasuunnitelmaksi vuodelle 2009 (Liite 3).

Keskustelu:

Lehden uudistamiseen tullaan tekemään investointia mm. ulkonäön ja sisällön parantamiseksi. Lehden sisällysluettelon tulisi olla myös ruotsiksi ja Kaj Nylund tarjoutui auttamaan kääntämisessä tarvittaessa. Lehden toimitus ottaa lisää kehittämissuhteita vastaan.

www-sivujen päivitys kestää, sillä se tehdään tällä hetkellä ostopalveluna, ja päivitystietoja kannattaa kerätä useampia samaan aikaan tehtäväksi.

Toimitussuunnitelmaan kohtaan ”Muu toiminta” oli jäänyt korjaamatta xx:n paikalle oikea tieto.

Konservaattoreille suunnatun kyselyn tuloksista saatua materiaalia tulisi hyödyntää; tarjouspyyntölomake ja yhdistyksen säännöt tulee käännettävä ruotsiksi.

Työryhmät ovat kokoontuneet vähäisesti. Esineryhmän on kokoontunut kerran ja Tekstiiliryhmä kokoontui Helsingin kaupunginmuseon tiloissa Malmin kokoelmayksikössä. Ryhmät eivät kuitenkaan ole hakeneet yhdistykseltä tukea.

Kokous hyväksyi vuoden 2009 toimintasuunnitelman.

8.2 Hallituksen esitys talousarvioksi vuodelle 2009 (Liite 4)

Keskustelu:

Jäsenmaksujen korottamisesta saatavat varat suunnattaisiin jäsenkoulutukseen. Korotus koskee varsinaisia jäseniä, jolloin opiskelijoille liittyminen olisi houkuttelevampaa. Jäsenmaksujen korotusta puoltavat koulutuspäivien kustannusten nousu. Lisäksi koulutuspäivät ovat merkittävä ja näkyvä asia jäsenille, joten koulutuspäivien tulisi olla edelleen maksuttomia. Koulutuspäivien muuttaminen maksulliseksi asettaisi paineita järjestämiselle.

Kokous hyväksyi vuoden 2009 talousarvion.

8.3 Jäsenmaksuista päättäminen

Hallitus esittää vuoden 2009 jäsenmaksut seuraavan mukaisiksi:

Varsinaiset ja liitännäisjäsenet (42€)	48€
Opiskelijajäsenet (42€)	42€
yhteisökannattajajäsenet (110€)	120€

Kokous hyväksyi jäsenmaksut ehdotuksen mukaisesti.

9 Hallituksen 2009 jäsenten valinta

Esittely: Erovuorossa ovat hallituksen puheenjohtaja ja kolme hallituksen jäsentä

9.1 Valitaan yhdistykselle puheenjohtaja

Kokous valitsi puheenjohtajaksi istuvan puheenjohtajan.

9.2 Valitaan kolme hallituksen jäsentä

Erovuorossa ovat Taina Leppilahti, Tina Lindgren ja Nina Robbins.

Ehdolla hallituksen jäseniksi olivat:

Liisa Helle-Wlodarczyk

Arja Koskinen

Taina Leppilahti

Tina Lindgren

Heidi Wirilander

Kokous äänesti hallituksen jäsenistä kirjoittamalla äänestyslipukkeeseen kerralla kolme nimeä, joista eniten kannatusta saaneet tulivat valituiksi.

Valituiksi tulivat Arja Koskinen, Taina Leppilahti ja Tina Lindgren. (Liite 5). Vuoden 2009 hallitus kokonaisuudessaan: puheenjohtaja Riitta Koskivirta, varapuheenjohtaja Päivi Ukkonen, hallituksen jäsenet Ilkka Heikkinen, Anna Häkäri, Arja Koskinen, Taina Leppilahti, Tina Lindgren ja Henni Reijonen.

10 Valitaan vuoden 2008 tileille tilintarkastajat

Yhdistykselle tulee valita kaksi tilintarkastajaa ja heille varatilintarkastajat.

Varsinaiseksi tilintarkastajaksi ehdotettiin virallista tilintarkastajaa Tilintarkastusrengas Oy:tä. Toiseksi tilintarkastajaksi ehdotettiin Pia Klaavua.

Varatilintarkastajiksi ehdotettiin Jari Heinosta ja Liisa Valkeapäättä.

Kokous hyväksyi ehdotetut varsinaiset tilintarkastajat sekä varatilintarkastajat.

11 Muut asiat

Tässä kohdassa esille tulleista asioista voidaan sääntöjen mukaisesti keskustella, mutta ei päättää.

11.1 Konservattoreille lähetetyn kyselyn tulosten esittely

Taina Leppilahti ja Päivi Ukkonen esittelevät.

Merkittiin tiedoksi. Kyselyn tuloksista ollaan kokoamassa artikkeli.

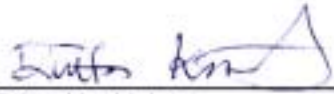
11.2 Keskustelua

Lisäksi keskustelua herätti Akavan erityisalojen järjestämä keskustelutilaisuus, jossa olivat mukana Akavan lakimies Jaakko Korpisaari sekä yksityisellä, kunnallisella ja julkisella sektorilla toimivat konservaatit (Arja Koskinen, Riitta Koskivirta, Taina Leppilähti, Tina Lindgren).

12 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 18.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Riitta Koskivirta
puheenjohtaja

Päivi Allinniemi
sihteeri

MARIA JÄRVINEN
pöytäkirjantarkastaja

KIRSI HILTVNEN
pöytäkirjantarkastaja

Pohjoismaisen konservaattoriliiton jatkokoulutuskurssi

Analyze This! Vantaalla 16.-18.2.2009

PKL:n jatkokoulutuskurssi kartoittaa eri analyysimenetelmien käyttämahdollisuuksia konservoinnin apuna ja pyrkii tiivistämään eri tieteen alojen tutkijoiden ja asiantuntijoiden sekä konservaattoreiden välistä yhteistyöstä. Luennoitsijoiksi on kutsuttu sekä tutkijoita, että konservattoreita.

Jatkokoulutuskurssin ohjelma julkaistaan PKL:n ja Nordisk konservatorförbundet:in verkkosivuilla lähitulevaisuudessa.

Jatkokoulutuskurssi on tarkoitettu ensisijaisesti Pohjoismaisen konservaattoriliiton Islannin, Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan osastojen ammatissa toimiville jäsenille. Osallistujiksi otetaan sata ilmoittautumisjärjestyksessä. Osallistumismaksu on noin 150€, kurssikielenä on englanti.

Lisätietoja jatkokoulutuskurssista saa sähköpostitse ulla.klemela@nba.fi ja riitta.koskivirta@fmp.fi

Työryhmä Eero Ehanti, Maria Järvinen, Ulla Klemelä, Ulla Knuutinen, Riitta Koskivirta.

P o h j o i s m a i s e n konservaattoriliiton syksyinen koulutuspäivä Merikeskus Vellamossa, Kotkassa 10.10.2008

Teksti: Katariina Melvas, vastaava toimittaja

Merikeskus Vellamo tarjosi kerrassaan hulppeat puitteet syksyisen koulutuspäivän viettoon.

11.7.2008. yleisölle avautuneen Merikeskus Vellamon huikea mittakaava paljastuu vasta lähestyttäessä rakennusta: *Arkkitehtitoimisto Lahdelma & Mahlamäen* suunnittelema museorakennus kurottautuu kohti kaupungin keskustaa, kohoten satamalaiturin päässä myrskyisän aallon tapaan yli 20 metrin korkeuteen. Arkkitehtuurikilpailussa suunnitelman työnimi oli rakennuksen hahmoa selittävä *Hyöky*.

Ilmari Lahdelma on itse kirjoittanut suunnittelemaansa museokeskuksesta seuraavan esittelyn:

Ulkohahmo kuin valtava aalto, julkisivut kuin kimaltava merenpinta. Viisaat ovat todenneet, että arkkitehtuuri on rakennettua mielentilaa. Arkkitehtuuri luo puitteet ja herättää tunteita. Merikeskus Vellamon arkkitehtuurin perimmäisenä ajatuksena on ollut luoda paikka, jossa merelliselle ja kymenlaaksolaiselle ilmapiirille annetaan tilaa olla ja vaikuttaa.

Kuva 1: Merikeskus Vellamon sisääntuloaula. (Kuvaaja: Viola Melvas)

Arkkitehtuurikilpailussa haettiin Suomen merimuseon ja Kymenlaakson museon kotipesänä toimivaa rakennusta, jolla olisi kaupunkikuvassa selkeä rooli. Tilauksessa oli siis maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä merkitystä omaava rakennus, joka olisi osaltaan muokkaamassa Kotkan ja Kaakonkulman ilmettä.

*Kuva 2: Suomen Merimuseon ja Kymenlaakson museon yhteinen korkea näyttelytila.
(Kuvaaja: Viola Melvas)*

Suomen merimuseon konservattorit Ulla Klemelä ja Taru Laakkonen emännöivät koulutuspäiväämme, jonka saimme aloittaa aamukahvin merkeissä ravintola Laakongissa, onneksi kuitenkin sisätiloissa. Ravintolan ikkunoista avautuva maisema tuo syksyisen kylmän meren aivan pöydän päähän, kuin oikealla laakongilla istuessa.

Merimuseon johtaja Leena Haila toivotti aloituspuheenvuorossaan PKL:n jäsenistön tervetulleeksi Suomen merimuseon vieraksi, Merikeskus Vellamoon. Puheenvuorossaan Haila valotti museon rakennustyömaavaiheen edesottamuksia, mutta seisossa nyt valmiissa auditoriossa, hänestä välittyi yleisölle aidon innostunut ja työyhteisöstään ylpeä museonjohtaja. Ja mikä ettei, kyllähän Vellamossa toimivien museoiden, Suomen merimuseon ja Kymenlaakson museon tilat ovat sekä arkkitehtoniselta ilmeeltään, että vaikuttavuudeltaan kerrassaan hienot.

Koulutuspäivän sisältö rakentui Museokeskus Vellamon ja Suomen merimuseon tilojen ja tekniikan esittelykierroksista. Pienryhminä saimme kiertää museon eri tiloja oppainamme merimuseon henkilökuntaa: konservattorit Klemelä ja Laakkonen sekä merimuseon toimistos sihteeri Anneli Blumenthal saivat päämme pyörälle museokeskuksen pitkissä käytävissä ja vasta käyttöön otetuissa esinehuolto-, konservointi-, varasto- ja verstastiloissa.

Museon tekniikasta vastaava kiinteistöhoitaja Markku Haaja, esitteli museokeskuksen ilmastointilaitteistoa sekä sen tarjoamia mahdollisuuksia säädellä eri tilojen tilakohtaisia olosuhteita. Ryhmät tekivät varmasti lukuisia kysymyksiä ja toivottavasti saivat myös kattavia vastauksia, kysymyksethän liikkuivat helposti niin yksityiskohtaisella ja turvateknisellä alueella, että vastauksen saaminen jokaiseen kysymykseen saattoi osoittautua mahdolltomaksi.

Kierroksen jälkeen Ulla Klemelä ja Taru Laakkonen esittelivät vielä auditoriossa Suomen merimuseon tilojen suunnittelutyötä ja suunnittelun toteutumista valmiissa rakennuksessa.

Rakennuksen teknisen esittelyn jälkeen jäsenistö sai vapaasti tutustua Suomen merimuseon ja Kymenlaakson museon näyttelyihin. Jokaiselle varmasti löytyi jotakin ja ehkäpä jopa enemmänkin: oma kierrokseni eteni pienen koululaisen mielenkiinnon mukaan. Parhaat pisteet sai vedenvaraan joutuneen veneilijän pelastuspeli museokeskuksen korkeassa venehallissa. Pienen harjoittelun jälkeen...lapsikin sen hallitsi!

Kuva 3. Suomen Merimuseon leikkipaikka houkuttelevine rakennuspalikoineen. (Kuvaaja: Katariina Melvas.)

Päivän päätteeksi jäsenistömme kokoontui Laakongin kabinettiin, PKL:n virallisen syyskokouksen merkeissä. Ennen varsinaisen kokouksen alkua, saimme vielä nauttia talon tarjoaman herkullisen aterian. Kokouksen pöytäkirjasta lehden alkupuolella, voi jokainen tarkistaa kokouksen asiasisällön sekä PKL:n uuden hallituksen ja luottamustehtäviin valitut henkilöt.

MUSEOIDEN arviointimalli Utvärderingsmodell för MUSEER

Potkua museotyöhön arvioinnin avulla

Vuoden 2007 alusta lähtien käynnissä ollut museoiden arviointi on aktivoinut museoita pohtimaan oman toimintansa suuntaa. Arviointi myös innostaa museoita kehittämään omaa toimintaansa. Esimerkiksi nämä asiat käyvät ilmi palautteesta, jota arviointiin osallistuneilta museoilta kerättiin kesän 2008 aikana. Arviointimallia pidetään museokentällä hyvänä ja toimivana työkaluna.

Mikä ihmeen museoiden arviointimalli?

Opetusministeriö ja Museovirasto käynnistivät vuonna 2005 "Kohti museotoiminnan arviointia ja museopoliittista toimintaohjelmaa" -hankkeen, jonka tavoitteena oli kehittää museotoiminnan itsearviointiin ja ulkoiseen arviointiin soveltuva malli. Lopullinen malli, joka otettiin käyttöön vuoden 2007 alussa, koostuu kolmesta arviointialueesta: johtaminen, hallinto ja tukiprosessit muodostavat ensimmäisen ja museoiden ydintoiminta toisen kokonaisuuden. Kolmas arviointialue tarkastelee museon toiminnan tavoiteltujen vaikutusten toteutumista.

Ensimmäinen arviointialueen tavoitteena on antaa yleiskuva museon suorituskyvystä ja toiminnan laadusta tarkastelemalla museon johtamista, strategioita ja toiminnan suunnittelua, henkilöstön osaamista ja jaksamista sekä museon kumppanuuksia, asiakkuuksia ja resursseja. Ensimmäisellä arviointialueella on paljon yhteistä EFQM - ja CAF -arviointimallien kanssa mutta museomaailmaan sovellettuna.

Toinen arviointialue kuvaa museoiden ydintehtäviä. Se sisältää kokoelmat, tutkimuksen, inventoinnin ja dokumentoinnin sekä tiedon ja osaamisen välittämisen. Arviointimallin ydintoiminta-alue tehtiin neljän laajapohjaisen museoalan ja arvioinnin asiantuntijoista koostuvan työryhmän yhteistyönä. Ryhmien tehtävänä oli määrittää mikä museoiden toiminnassa on olennaista ja miten toimintaa voidaan arvioida. Tavoitteenasettelun pohjalta työryhmät laativat kriteerit arviointimallin ydintoiminta-alueelle.

Kokoelmien hallinta ja konservointi -työryhmässä käytiin perusteellisia keskusteluja

Yksi hankkeen neljästä museoiden ydintehtäviä pohtivasta työryhmästä käsitteli kokoelmien hallintaa ja konservointia. Työryhmään kuului yhteensä 12 henkilöä, joista kuusi oli konservaattoreita. Työryhmän jäsenet edustivat erityyppisiä (taide-, erikois- ja kulttuurihistorialliset museot), erikokoisia ja eri puolilla Suomea olevia museoita. Puheenjohtajana toimi yli-intendentti Kaija Steiner-Kiljunen Suomen kansallismuseon konservointilaitokselta.

Työryhmä kävi laajoja keskusteluita kokoelmien hallinnasta ja konservoinnista museoissa sekä pyrki tunnistamaan toimintaprosessien ongelmia ja kehittämiskohteita. Työryhmässä tutkijoiden ja konservattoreiden näkemykset kokoelmien hallinnan ja konservoinnin merkityksellisyydestä ja tavoitteista museotyössä olivat hyvinkin yhteneväisiä. Keskustelujen pohjalta ryhmä muotoili arviointimalliin kriteerit keskeisistä asioista, joita oli työn loppuvaiheessa noin 80. Niistä puhtaasti konservointia koski yli 20, joista tässä yhteydessä voidaan mainita esimerkiksi seuraavat:

- Museolla on yhteisesti hyväksytty ja säännöllisesti tarkistettu konservointipolitiikka, joka huomioi kokoelmien kuntokartoituksen ja arvoluokituksen sekä käyttöpolitiikan;
- Konservointiprosessi on tunnistettu, kuvattu ja dokumentoitu;
- Kuntokartoituksen perusteella konservointia tarvitseva aineisto on konservoitu suunnitelman mukaisesti.

Arviointimallia laadittaessa museoammattilaiset lähtivät siitä, että kokoelmat ovat museoiden perusta ja työryhmätyöskentelyn ja koko arviointihankeen aikana tuli selväksi, että museoiden eri ammattiryhmien keskinäinen keskustelu sekä yhteydet museoita ympäröivään yhteiskuntaan ovat tärkeitä. Keskustelua ja vuorovaikutusta edistää se, että museotyön monet käsitteet ymmärretään mahdollisimman yhteneväisellä tavalla. Arviointimalliin liitettiinkin sanasto, jossa määriteltiin myös keskeisiä konservointiin liittyviä käsitteitä.

Konservointi museoiden arviointimallissa

Neljän museoiden ydintoimintoja kartoittaneen työryhmän aineiston perusteella työstettiin Museoalan arviointimalli lopulta sellaiseksi, että museon ydintoimintaa tarkastellaan kolmena kokonaisuutena: ensimmäinen kokonaisuus koskee kokoelmia, toinen tutkimusta, dokumentointia ja inventointia ja kolmas tiedon ja osaamisen välittämistä.

Kokoelmien hallinta ja konservointi -työryhmän esittämät kriteerit ja näkökohdat sisällytettiin pääasiallisesti Kokoelmat-kokonaisuuteen. Ymmärrettävästi lopullisessa arviointimallissa kaikkien työryhmien kriteerien määrää oli kuitenkin karsittava niin, että lopputuloksesta saatiin tasapainoinen, eikä se ole arviointimallin käyttäjille liian raskas.

Mikä oma museomme oikein onkaan?

Museoiden arviointikokonaisuus valmistui vuonna 2006 ja vuoden 2007 alusta itsearviointimalli on ollut ammatillisesti hoidettujen museoiden vapaasti käytettävissä Museoviraston ylläpitämänä verkkosovelluksena. Itsearviointimalli toimii museoiden oman toiminnan kehittämisen työkaluna. Sen avulla museo voi tunnistaa toimintansa vahvuuksia ja kehittämiskohteita sekä priorisoida kehittämisen painopisteitä. Arviointimalli on julkaistu myös kirjaseinä, jota saa Museovirastosta kehittämissyksiköstä.

Konservointitoiminnan ja koko kokoelmatyön näkökulmasta yksi itsearvioinnin eduista on, että se mahdollistaa kokoelmatoiminnan läpikäynnin yhdessä kaikkien museon kokoelmien parissa työskentelevien kesken. Arviointimalliin kriteerit tukevat keskustelua, sillä ne haastavat ajattelemaan asioita eri näkökulmista. Kokonaisuus hahmottuu silloin jokaiselle selkeäksi ja kaikki työvaiheet saavat merkityksen. Myös konservointitoiminnan tavoitteet ja prosessi mielletään oleelliseksi osaksi kokoelmatoimintaa.

Itsearviointi auttaa kaikkia museotyöntekijöitä ymmärtämään suunnittelun ja aikataulutuksen tärkeyden kokoelmien hoidon sujuvuudelle. Lisäksi museo voi itsearvioinnin avulla tunnistaa työprosessien ongelmia ja selkiyttää museon toimintojen kokonaisuutta. Tämä auttaa museota priorisoinnissa ja tarpeellisten strategioiden laadinnassa. Konservointityön kannalta tärkeitä asiakirjoja ovat esim. museon toimintastrategia, kokoelmien hankinta- ja poistopolitiikat sekä lainapolitiikka.

Tietyin aikavälein tehtynä itsearviointi toimii työkaluna myös eri toimintojen kehittämisessä. Sen avulla voidaan seurata, mitkä toimet ovat edellisestä arviosta kehittyneet suotuisasti, missä olisi vielä parantamisen varaa. Edenneet projektit tuovat lisää motivaatiota, seisahuneet tai taantuneet ehkä ohjaavat toiminnan painopisteiden muuttamiseen tulevaisuudessa.

Ulkopuolinen katse, joka vahvistaa ja kyseenalaistaa

Museoiden arviointikokonaisuuteen liittyy itsearvioinnin lisäksi myös ulkoinen arviointi, joka perustuu samoihin arviointialueisiin kuin itsearviointikin. Ulkoisen arvioinnin tavoitteena on täydentää ja varmentaa museon itsearviointia ulkopuolisen näkökulmalla museon toiminnan tilasta. Tarkoituksena on auttaa arvioitavaa museota kehittämään omaa toimintaansa antamalla kehittämis ehdotuksia ja tunnistamalla vahvuuksia. Ulkoinen arviointi on siis osa laadunhallintaa ja tukee itsearvioinnin pohjalta museon sisäistä kehittämisprosessia.

Ulkoinen arviointi on vertaisarviointia, jonka arvioijiksi koulutetut museo- ja arviointiammatillaiset tekevät. Uusia arvioijia rekrytoidaan vuosittain. Viimeksi arvioijien rinkiin koulutettiin syyskuussa kahdeksan uutta arvioijaa. Heitä on nyt yhteensä 30.

Ulkoinen arviointi on arvioijien puolelta ehdottoman luottamuksellista. Se toteutetaan museokohtaisesti kunkin museon omat lähtökohdat ja tavoitteenasettelu huomioon ottaen museoita keskenään vertailematta. Ulkoinen arviointi perustuu museon tekemään itsearviointiin, sen tuottamiin suunnittelun ja seurannan asiakirjoihin sekä kolmen arvioijan ryhmällä tehtyyn arviointikäyntiin, jonka aikana haastatellaan museon johtajaa ja henkilökuntaa sekä katsastetaan museon tilat. Arvioinnin tuloksena arviointiryhmä laatii museolle arviointiraportin, joka sisältää arvioijien näkemyksen museon vahvuuksista ja kehittämiskohteista.

On tärkeää, että ulkoisen arvioinnin raportti käydään arvioidussa museossa läpi koko henkilökunnan kanssa. Usein ulkoisesta arvioinnista saadut argumentit kannustavat ja ohjaavat museota. Kokoelmatyössä korostuu esimerkiksi töiden asianmukainen järjestys: inventointi, luettelointi, kuntokartoitus, konservointisuunnitelma ja konservointitoimenpiteet. Vaikka museo itsekin olisi havainnut näiden asioiden tärkeyden, on tuki ja vahvistus tervetullutta. Varsinkin pienissä museoissa, joissa ei ole omaa konservaattoria, ulkoisen arvioinnin huomiot antavat arvokasta tukea esimerkiksi avustusten hakemisessa konservointi- tai inventointiprojekteihin.

Vieläkin hyödyllisempää kuin osasi odottaa

Tällä hetkellä itsearviointisovellukseen käyttäjätunnukset on tilannut noin 60 museota, joista 20 on tehnyt itsearvioinnin. Ulkoisia arviointeja on tehty tämän vuoden loppuun mennessä yhteensä 15.

Kesän 2008 aikana sekä itsearvioinnista että ulkoisista arvioinneista museoille tehtyjen palautekyselyjen perusteella voidaan sanoa, että museot ovat kokeneet arviointitoiminnan erittäin hyödyllisenä ja tarpeellisenä toimintamuotona niin toiminnan kehittämisen apuna kuin alan sisäisen verkostoitumisen kannalta. Arvioinnissa onkin korostettu vertaisoppimisen näkökulmaa.

Museoiden arviointi on vähitellen vakiinnuttanut asemansa museokentällä. Keskustelua ei enää käydä siitä, onko toiminta tarpeellista, vaan miten arviointia voidaan kehittää edelleen ja hyödyntää vielä paremmin. Samalla toivotaan, että arvioinnin kautta kerättävää tietoa museoalan kehittämistarpeista analysoitaisiin ja jalostettaisiin edelleen hankkeiksi, koulutukseksi ja käytännöiksi. Arviointi tarjoaakin, yhdessä muiden lähteiden kanssa, hyvän pohjan ja ohjenuoran museokenttää koskevien kehittämistoimien suuntaamiselle jatkossa.

Artikkelin ovat kirjoittaneet

Eeva Kukko (Museovirasto, kehittämissyksikkö), joka koordinoi museoiden arviointitoimintaa ja toimii museoiden ulkoisena arvioijana. Kukko osallistui arviointihankkeessa Tiedon ja osaamisen välittäminen -työryhmään sekä lopullisen arviointimallin toimittamiseen.

Kaija Steiner-Kiljunen (Suomen kansallismuseo, konservointilaitos), joka toimii arviointihankkeessa Kokoelmien hallinta ja konservointi-työryhmän puheenjohtajana.

Riitta Koskivirta (Suomen valokuvataiteen museo), joka toimii arviointihankkeessa Kokoelmien hallinta ja konservointityöryhmässä. Koskivirta toimii myös museoiden ulkoisena arvioijana.

Kokoelmiin ja konservointiin liittyviä määritelmiä museoiden arviointimallissa:

Kokoelmat

ovat tunnuspiirre, joka erottaa museot muista tallentavista, opetusta harjoittavista tai tutkimusta tekevästä kulttuurilaitoksista. Museoiden toiminnan ydin on aineellisen ja visuaalisen kulttuuri- ja luonnonperinnön tallentamisessa ja säilyttämisessä. Harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisu- ja toimintaa museoiden tavoite on edistää kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevan tiedon saatavuutta ja ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Museokokoelma syntyy valintojen tuloksena ja museoilla on huomattava vastuu ja valta sen suhteen, millainen kuva menneisyydestä tai tietystä ilmiöstä välittyy tulevaisuudelle. Museokokoelmien säilyttäminen on aktiivinen ja resursseja sitova osa museotyötä.

Ennaltaehkäisevä konservointi

luodaan esineelle optimaalinen ympäristö ja käsittely toteutetaan asianmukaisesti tavoitteena esineen säilyminen. Ennaltaehkäisevää konservointia toteuttaa koko henkilökunta.

Kokoelmien hallinta

tarkoitetaan sitä, että kokoelmien ja yksittäisten esineiden luettelointi-, kunto- ja sijaintitiedot ovat ajan tasalla. Kokoelmien käsittely ja säilytys on turvallista ja asianmukaista. Lisäksi kokoelmien käsittelyn eri vaiheet on aukottomasti kirjattu ja tiedot ovat helposti saatavilla.

Konservointi

tarkoittaa tässä yhteydessä alaa yleismerkityksessä sekä konservointitoimenpiteitä, joilla tarkoitetaan kokoelmaesineiden tilaa vakauttavia ja ennallistavia toimenpiteitä, jotka tekee koulutettu konservaattori.

Kuntokartoitus

on perusteellisempi tutkimus, joka voi sisältää kokoelmaesineen vaurioiden tutkimisen lisäksi myös ennusteen tulevasta. Kuntokartoitukseen voi käyttää materiaali- ym. testejä, ja kaikki tulokset dokumentoidaan. Kuntokartoitus tehdään esim. kokoelman inventoinnin yhteydessä, tekijä yleensä konservaattori.

JOHN NURMINEN P R I M A

Kuljetamme taideteokset
turvallisesti. Palvelemme
myös taideteosten
konservointiin liittyvissä
kysymyksissä.

TAIDEKULJETUKSET OVELTA OVELLE KAIKKIALLA MAAILMASSA

Pakkaus
Taidekuljetus
Ripustaminen
Varastointi
Kuljetusvakuuttaminen

TAIDETEOSTEN HOITAMINEN JA KONSERVOINTI

Kuntotarkastus
Konservointi
Paperi- ja huonekalukonservointi
Kehystys
Inventointi
Konsultointi

John Nurminen Prima Oy
PL 160
01301 Vantaa Finland
Puhelin +358 10 545 044
Fax +358 10 545 3272
www.johnnurminenprima.com
taide@johnnurminen.com
konservointi@johnnurminen.com

000 John Nurminen Prima
4th Rostovsky per. 1 / 2
RU-119121 Moscow Russia
Phone +7 495 626 5668
Fax +7 495 248 1434
www.johnnurminenprima.com
fineart@johnnurminen.com

Konservaattorina Pekingissä

Teksti: Katri Kurkela, Divan Konservointistudio, vastaava toimittaja
Heikki Häyhä, Esinekonservoinnin lehtori, Metropolia Ammattikorkeakoulu

Suuret, monia ihmisiä, mielipiteitä, vaatimuksia, budjetteja ja aikatauluja sisältävät projektit ovat konservaattorille hienoja, mutta haasteellisia työmahdollisuuksia. Niissä näkee eri alan edustajia ja ymmärtää konservoinnin olevan vain pieni osa suurempaa kokonaisuutta. Suunnittelijoilla on omat visionsa, konservaattoreilla omansa ja rakentajat tekevät työn ammattitaitonsa mukaan. Aikataulu ja budjetti venyy ja paukkuu useasti ja niin joutuvat venymään myös ihmiset ja heidän vaatimuksensa. Tällaiset projektit tuovat kuitenkin aina mahdollisuuden nähdä ja kokea uusia asioita sekä tutustua uusiin ihmisiin ja paikkoihin. Asioiden monisäikeisyys jää helposti yksinään työhuoneessa puurtavalta konservaattorilta huomiotta. Monet ratkaisut ja kompromissit ymmärtää helpommin kun kuulee eri alan ammattilaisten mielipiteet samasta asiasta. Tämä artikkeli kertoo konservaattorin työstä yhdessä tällaisessa projektissa, jossa olimme molemmat mukana. Minä, Katri Kurkela, lähdin projektiin mukaan heti alussa ja opinnäytetyöni kautta siihen liittyi myös Heikki Häyhä. Aloitan siis kertomalla projektin alkuvaiheista. Heikki kertoo omassa osiossaan enemmän käytännön konservointityöstä, jota Pekingissä yhdessä teimme.

Vuoden 2007 loppukesästä minua pyydettiin mukaan projektiin, jonka tarkoituksena oli kartoittaa Cay Sundströmin kokoelma Suomen suurlähetystössä Pekingissä. Suurlähetystössä oli tuolloin alkamassa rakennuksen peruskorjaus ja sen yhteydessä kokoelman parhaimmistolle oli tarkoitus rakentaa näyttelyhuone lähetystön tiloihin. Projekti toteutettiin yhteistyönä EVTEK Muotoiluinstituutin (Nykyinen Metropolia Ammattikorkeakoulu), Ulkoasiainministeriön, Pekingin Suomen suurlähetystön henkilökunnan sekä Arkkitehtitoimisto Juhani Pallasmaan kanssa. Näyttelyesineistön valinnasta vastasi museovirastosta eläkkeellä oleva tutkija Pirjo Varjola, joka tunsikin kokoelman entuudestaan, sillä hän oli käynyt Pekingissä inventoimassa kokoelman Heikki Hyvösen kanssa vuonna 1990.

Laaja ja monimuotoinen keräilijän kokoelma herätti välittömästi mielenkiintoni. Muistan selanneeni kahta valtavaa mapillista monistettuja inventointitietoja kokoelmasta ja pohtineeni, että miltähän nämä esineet, joista ei juuri mustavalkoisina kuvina paljonkaan selvää saanut, mahtoivat näyttää oikeasti. Minä en ollut koskaan aiemmin käynyt Kiinassa, enkä tutustunut erityisemmin kiinalaiseen esineistöön. Sitäpaitsi suurin osa kokoelman esineistä oli keramiikkaa tai hopeaa ja minä olin huonekalukonservaattori. Kokoelmaan kuului noin 70 huonekalua ja kaiken kaikkiaan esineitä oli seitsemisensataa.

Haasteita odottaen suuntasin Pekingiin elokuussa 2007. Työryhmäämme kuului minun lisäksi samalta luokalta Stella Karlsson sekä opettajamme huonekalukonservoinnin lehtori Paula Niskanen. Meillä oli kaksi viikkoa aikaa löytää lähetystöstä esineet, kuvata, kuntokartoittaa, jaotella ja pakata ne. Aikaa ei siis ollut mihinkään ylimääräiseen. Niinpä käytimme lentomatkan pitkät tunnit hyödyksemme ja tutustuimme mieheen kokoelman takana.

Cay Sunström

Carl-Johan Sunström (1902-1959), joka tunnetaan yleisesti nimellä Cay toimi suurlähettiläänä Kiinassa, Pekingissä 1950-luvulla. Hän oli hyvin kiinnostunut antiikki- ja arvoesineistöä ja aloitti niiden keräilyn jo ennen suurlähettiläänä uraansa. Hän sisusti Pekingin suurlähetystön keräilemillään tavaroilla omaan laskuunsa.

*Kuva 1: Cay Sundström 1945
(Uuden Suomen kuva-arkisto)*

Sundströmin kuoleman jälkeen kokoelma jaettiin testamentin ohjeiden mukaisesti. Suomen valtio sai kaikki museokelpoiset esineet. Loput jaettiin kommunistiselle yleiselle Sanomalehtimiesliitolle, sukulaisille, avustajille ja palveluskunnalle. Sundströmin kuolinpesän haltijana toimi Eric Idestam. Idestam oli itsekkin keräilijä ja lienee todennäköistä, että hän valitsi museoille lahjoitettavat esineet. Kulttuurien museon kokoelmiin siirtyi tällöin lähes sata esinettä ja museoviraston arkeologisista kokoelmista löytyy Kiinasta Suomeen siirrettyä kreikkalaista keramiikkaa. Kansallismuseon historiallisiin kokoelmiin kuuluu Sundströmin kokoelman eurooppalaista esineistöä yli 70 esineen verran. Pekingiin jäi 1960-luvun alussa noin 700 esinettä. Ne ovat toimineet residenssissä käyttöesineinä tähän päivään saakka.

Sundströmin Pekingissä sijaitsevan kokoelman suurimman osan muodostaa kiinalainen esineistö. Siitä suurin osa on kiinalaista posliinia ja muuta keramiikkaa. Toisen suuren osan kokoelmasta muodostavat hopeaesineet. Niitä on sekä Venäjältä, jossa Sundström toimi myös lähettiläänä, että muualta Euroopasta. Kokoelmaan kuuluu lisäksi huonekaluja, tekstiilejä, taide-esineitä ja tauluja.

Konservointityö

Pekingissä meitä oli vastassa ministeri Kimmo Lähdevirran puoliso Pia Kaikonen, joka toimi suurlähetystön vastuuhenkilönä ja auttoi meitä inventoinnissa sekä hoiti käytännön asioita. Hän oli hankkinut myös lähetystölle etukäteen pyytämiämme tarvikkeita, kuten kuplamuovia, silkkipaperia, pakkauslaatikkoja, pöytiä, tusseja, teippiä yms.

Olimme tehneet Pekingissä oloajallemme etukäteen tarkan aikataulutuksen. Yllättävän paljon aikaa kului alun järjestelyihin ja kokoelman esineiden etsimiseen. Lisäksi joistakin esineistä puuttui numero, joten niitä jouduttiin etsimään vanhoista inventoinneista kuva kivalta. Pekingistä löytyi myös muita vanhoja inventointeja kokoelmasta ja yhdessä niistä oli monta kymmentä esinettä enemmän kuin meidän saamissamme Varjolan ja Hyvösen inventoinneissa. Tästä kirjasta löytyi usealle mysteeriesineelle nimi ja esinenumero.

Pekingissä jäljellä olevaa kokoelmaa inventoitaessa kävi nopeasti selväksi, että arvokkain ja vanhin esineistö oli siirretty Sundströmin kuoleman jälkeen Suomeen. Kiinaan jääneistä esineistä vain muutama oli 1500-luvulta. Suurin osa esineistöä ajoittui 1700-1900-luvuille. Kansallismuseoon ja museoviraston hallintaan siirretyt esineet ovat huomattavasti vanhempia ja ne valmistettu enimmäkseen ennen vuotta 1000.

Jaottelimme esineet Pirjo Varjolan etukäteen tekemien listojen ja paikanpäällä määrittelemämme kunnan perusteella neljään luokkaan, jotka olivat 1. näyttelyyn ehdotetut, 2. residenssiin käyttöesineiksi jäävät, 3. konservoitavat ja 4. varastoon menevät esineet. Kuvasimme kokoelman nopealla tahdilla. Jokaiseen kuvaan laitettiin näkyviin esinenumero. Sitten esineet käärittiin silkkipaperiin ja kuplamuoviin ja pakattiin Kiinassa teetettyihin hienoihin puiisiin ns. merikuljetuslaatikoihin, jotka oli vuorattu ethafoamilla. Laatikot merkittiin huolellisesti ja teimme itsellemme listan, mitä oli pakattu mihinkin laatikkoon. Laatikoille oli varattu talon sisäpihalle säilytyskontti, joka oli eristetty niin, ettei liian kylmä ja kostea pääsisi talven aikana tunkeutumaan sinne sisään. Konttiin oli asennettu myös lämmitin sekä ilmanvaihtoaukko, josta kosteus pääsisi tarvittaessa haihtumaan ulos. Huonekalut eivät mahtuneet konttiin, joten ne kannettiin lähetystön saunarakennukseen ja peitettiin lakanoilla.

Kaksi viikkoa kului nopeasti ja palasimme takaisin Suomeen. Kotona jatkoimme työtämme kokoelman kuvien käsittelyllä ja inventointitietojen puhtaaksikirjoittamisella. Ja koska emme olleet saaneet vielääkään Sunströmistä tarpeeksemme, päätimme Stella Karlssonin kanssa kirjoittaa aiheesta opinnäytetyömme.

Toukokuussa 2008, vastavalmistuneina konservaattoreina, pääsimme Stellan kanssa jälleen tapaamaan jo rakkaiksi muodostuneita kippoja, kuppeja ja kang-pöytiä. Lähetystön remontti oli loppusuoralla ja meidän tehtävämme oli purkaa edellisenä kesänä pakkaamamme esineet, puhdistaa ne ja asettaa ne näyttelytilaan. Tarkoitus oli myös yhdessä työryhmänä pohtia esineiden sijoitusta vitriineihin sekä päättää lopullisesti, mikä osa kokoelmasta tulisi esille ja mikä osa esineistä jäisi käyttöesineiksi. Tällä kertaa aikaa oli kolme viikkoa ja työryhmä oli saanut vahvistusta. Viikko meidän jälkeemme Pekingiin saapuivat esinekonservoinnin lehtori Heikki Häyhä, Paula Niskanen sekä muutama päivä heidän jälkeensä Pirjo Varjola.

Kuva 2:
Työryhmämme
Pekingissä
vasemmalta
oikealle: Paula
Niskanen, Pirjo
Varjola, Pia
Kaikonen, Stella
Karlsson, Heikki
Häyhä ja Katri
Kurkela (Kuva:
Katri Kurkela)

Lähetystön remontti oli aivan kesken kun saavuimme ja jouduimme muuttamaan valmiiksi tekemäämme suunnitelmaa. Paikalla oli myös muita suomalaisia ja kävi ilmi, että remontti ei ollut sujunut aivan toivotulla tavalla. Myös näyttelyvitriinisuunnitelmissa oli käytettävyyden kannalta huomattavia ongelmia, joita kukaan ei ollut aiemmin ajatellut. Saavuimme siis keskelle kiinalaisia vilisevää työmaata. Näyttelytila ei ollut ollenkaan valmis, emmekä päässeet rakentamaan näyttelyä, joten päätimme konservaattoreina keskittyä mielestämme oleellisimpaan asiaan eli esineistön puhdistamiseen ja konservointiin, mutta ensin esineet oli kuljetettava kontista takaisin lähetystöön ja purettava pakkauksistaan.

Kaikki sujui muutoksista huolimatta joustavasti. Saimme käyttöömmme muutaman ison huoneen, jonne laatikoita alettiin kantaa. Myös huonekalut siirrettiin saunalta takaisin lähetystöön. Tähän hommaan oli palkattu kolme paikallista kuljetusalan miestä, jotka hoitivat työn ammattitaitoisesti ja melko varovaisesti. Toimimme apuna lähinnä aukomalla ovia ja näyttämällä mihin huonekalut sijoitetaan. Pienempiä esineitä varten tilaan kasattiin useita pöytiä, joille aloimme purkaa kontista näyttelyyn suunniteltuja sekä konservoitavia esineitä. Viikon lopulla saapuivat Heikki ja Paula.

Heikki Häyhä muistelee omaa Pekingin reissuaan näin:

Saapuessani Pekingiin Paula Niskasen kanssa, tiesin projektista jo melko paljon. Olin yhdessä lehtori Jorma Lehtisen kanssa toiminut Katrin ja Stellan opinnäytetyön ohjaajana. Opettajan näkökulmasta projekti, joka tulee suoraan työelämästä, tuottaa erinomaisen opinnäytetyön ja useiden viikkojen työskentely kohteessa on juuri sitä mihin konservaattoreiden koulutuksessa pyritään. Viimeisten vuosien aikana olemme työskennelleet Pompejissa, Italiassa, Namibiassa sekä yhteistyössä monien museoiden ja yksityishenkilöiden kanssa. Projektityöskentely on oppimisen kannalta hyvin hyödyllistä ja siitä voi oppia monenlaisia asioita. Tässäkään projektissa kaikki ei mennyt suunnitelmien mukaan ja oli sopeuduttava muuttuneeseen tilanteeseen. Projektityöskentelyssä korostuu yhteisten päämäärien asettamisen ja ymmärtämisen tärkeys, erilaisuuden ja muutosten hyväksyminen sekä kyky ratkaista ongelmia. Vieraassa kulttuurissa työskentely ja materiaalien hankinta asettaa tietysti omat lisähaasteensa.

Tullessani suurlähetystöön kaikki keramiikkaesineet oli aseteltu alakerran salin pöydille. Huonekalut olivat salin toisessa päässä ja hopeaesineet olivat jatkuvasti lukossa olevan huoneen kaapeissa. Sali, jossa keramiikka ja huonekalut olivat, suljettiin aina kun emme olleet paikalla. Tällä tavalla huolehdittiin esineturvallisuudesta remontin aikana. Suurlähetystön hälytysjärjestelmä oli kytkettynä kun talossa ei työskennelty.

Suurlähetystön puolelta projektista vastasivat Pia Kaikonen ja Kimmo Lähdevirta. Yhteistyö oli kaikin puolin sujuvaa ja miellyttävää. Pirjo Varjola valitsi näyttelyyn tulevat esineet ja suunnitteli näyttelyn ylöspanoa. Oli hauska huomata, miten näyttelytilan keskeneräisyys ja osin mahdottomatkin näyttelyrakenteen eivät vaikuttaneet hänen työskentelyynsä. Saimme hyvän esimerkin siitä, miten sopeudutaan muuttuvaan tilanteeseen.

Keramiikkaesineet olivat pääosin posliinia ja kiinalaista alkuperää. Esineet näyttivät hyväkuntoisilta ja melko puhtailta. Lähempi tarkastelu paljasti vaurioita ja vanhoja liimauksia. Liimaukset oli todennäköisesti suoritettu esineiden ollessa käytössä suurlähetystössä. Liimaukset oli suoritettu melko kömpelösti ja monissa tapauksissa käytetty liima oli kellastunut ja menettänyt lujuuttaan.

Organisoimme työpisteen, jossa keramiikkaesineet pestiin ja kuivattiin. Samalla voitiin tutkia avautuisiko vanha liimaus pelkällä vedellä. Meissenin (kuva 3) valmistaman posliinikupin liimaukset avautuivat vedessä (kuva 4) ja vanha liima oli helppo poistaa saumoista. Puhdistuksen jälkeen kuppi koottiin teipin avulla ja liima (Araldit 2020) imeytettiin saumoihin kapillarieteetti ilmiötä hyväksikäyttäen. Joidenkin muiden posliiniesineiden liimauksia avattiin asetonin ja pumpulin avulla.

Kuva 3: Meissen kupin vanha liimaus oli tehty tökerösti.
(Kuva: Heikki Häyhä)

Kuva 4: Liimaukset aukesivat vedessä.
(Kuva: Heikki Häyhä)

Viikon aikana ehdimme käydä läpi kaikki keramiikkaesineet, puhdistaa ne ja suorittaa joitakin uudelleenkonservointitoimenpiteitä. Suorittamamme konservointitoimenpiteet olivat luonteeltaan ennaltaehkäiseviä. Vanhat liimaukset saattavat olla niin haurastuneita, ettei esine enää pysy koossa. Uudelleen liimauksella saimme varmistettua näiden esineiden säilymisen. Heikki Hyvösen ja Pirjo Varjolan laatima inventointiluettelo oli hyvänä apuna esineitä tutkittaessa. Capital museosta oli myös kutsuttu Kiinalaisia asiantuntijoita määrittelemään esineiden ikää. Asiantuntijoiden arviot eivät tuoneet yllätyksiä Hyvösen ja Varjolan laatimaan inventointiin.

Hopeaesineet olivat pääosin venäläisiä. Esineet puhdistettiin hopeapuhdistusliinoilla ja sijoitettiin säilytystä varten hankittuihin kaappeihin. Hopeaesineet tummuvat väistämättä ja jatkossa ei-käytössä olevien hopeaesineiden säilytysolosuhteita kannattaisi parantaa. Näin voitaisiin välttää liiallista hankaavaa puhdistusta.

Pekingissä ennätimme vieraila niin kielletyissä kaupungissa kuin kiinan muurillakin. Mieleenpainuva vierailukohde oli uusittu Capital museum, (<http://www.capitalmuseum.org.cn/en/index.htm>).

Museo on hyvin laaja ja ehdimme tutustua vain pieneen osaan hienoista kokoelmista. Posliiniesineet oli sijoitettu vitriineihin siten, että myös pohjassa oleva leimaus näkyi. Esineet oli myös tuettu huolellisesti maanjäristysten varalta. Näyttelytekniikka oli uudenaikaista ja useita esineitä pystyi tarkastelemaan lähemmin tietokoneen näytöltä. Esinettä pystyi kääntelemään ja samalla siitä sai lisätietoja. Suomalaiselle kävijälle eksoottisempi kohde oli jade-esineiden kokoelma. Osasto oli hyvin pedagogisesti järjestetty ja erilaiset jadedtyypit hyvin esitelty.

Mielestäni konservaattoreiden osuus tämän näyttelyn syntymisessä ja Sundströmin kokoelman inventoinnissa oli hyvin onnistunut. Yhteistyö eri tahojen välillä sujui hyvin, esineistöstä saatiin uutta tietoa ja käyttöön tuleviin esineisiin tehtiin tarpeellisia toimenpiteitä. Sundströmin kokoelman voi sanoa saaneen lisäarvoa. Kokoelma on nyt paremmin käytössä, kun osa siitä on näyttelyssä kertoen Cay Sundströmistä keräilijänä ja kulttuuripersoonana. Inventoinnin osuutta tulee myös korostaa. Nyt tiedämme, mitä kokoelmaan kuuluu ja opinnäytetyönä tuotettu kokoelman hoito-ohje varmistaa kokoelman säilymistä hyvässä kunnossa.

(Sundströmistä kertovan tekstin lähteenä on käytetty Katri Kurkelan ja Stella Karlssonin opinnäytetyötä: Cay Sundströmin kokoelma Pekingissä: Ohjeita kokoelmanhoitoon)

Venäläisen posliinin lumoissa

Teksti: Katri Kurkela, Divan Konservointistudio, Vastaava toimittaja

Suomen Kansallismuseo on tänä syksynä avannut oven venäläisen posliinin maailmaan. Näyttelyssä, Lumoava posliini -Venäläistä posliinia Suomen kansallismuseon kokoelmista, on mahdollisuus nähdä venäläistä posliinia 1700-luvun loppukymmeniltä neuvosto-aikaan saakka. Näyttelyn yhteydessä on julkaistu venäläistä posliinia esittelevä kirja, *”Venäläinen posliini. Collection Vera Saarela ja Suomen kansallismuseon kokoelmat.”* jonka on kirjoittanut FT tutkija, Elina Anttila. Lisäksi kansallismuseossa järjestettiin 11. -12. 11. 2008 venäläisen posliinin kansainvälinen konferenssi: *Russian Porcelain: the State of Collections and research*. Kävin tutustumassa näyttelyyn, haastattelemassa Elina Anttilaa sekä osallistuin konferenssiin.

Lumoava posliini- näyttely on esillä kansallismuseon kellarikerroksen vaihtelevien näyttelyiden tilassa 19.4.2009 saakka. Näyttely on toteutettu Vera Saarelan säätiön ja Suomen kansallismuseon yhteistyönä. Näyttelyssä on esillä mm. keisarillisen posliinitehtaan sekä Gardnerin tuotantoa.

Kuva 1: Jälkiruokalautanen keisarinna Elisabetin astiastosta. Keisarillinen Posliinitehdas, Pietari 1765-69. Collection Vera Saarela. Esillä Lumoava posliini näyttelyssä. (Kuva: Katri Kurkela)

Elina Anttila kertoi minulle kokoelman historiasta ja esitteli näyttelyn. Näyttelyesineet olivat melkein kaikki Vera Saarelan säätiön kokoelmasta. Anttila kertoi, että kokoelman ytimen muodostavat Vera ja Kalle Saarelan 1920-1960-luvuilla keräämät 183 posliiniesinettä, jotka Kalle Saarela testamenttasi Suomen kansallismuseolle vuonna 1972. Kokoelma kuitenkin kasvaa kokoajan, sillä Kalle Saarela perusti testamentissaan Vera Saarela säätiön, jonka tehtävänä on kartuttaa ja esitellä kokoelmaa. Säätiö hankkii edelleen venäläistä keramiikkaa ja tuoreimmat ostokset olivat löytyneet vain vähän ennen näyttelyn avautumista. Elina sanoi kokoelman kasvaneen puolella siitä, kun Kalle Saarela lahjoitti kokoelman Suomen Kansallismuseolle.

Näyttely oli visuaalisesti selkeä ja helppo katsella. Esineet oli aseteltu ilmaviksi kokonaisuuksiksi kronologista järjestystä noudatellen. Erityisen mukavaa mielestäni oli katsella lasihyllyille asetettuja astioita ja patsaita, joiden pohjaleiman saattoi nähdä hyllylasin läpi. Kaikista esineistä oli myös kuvalliset esinetekstit, mikä helpotti tekstin yhdistämistä oikeaan esineeseen. Näyttelytilan seinillä oli valokuvataiteilija Anne Hämäläisen valokuvasarja, tunnelmia Tsarskoje Selon ja Pavlovskin palatseista. Valokuvissa yhdistyi hienosti posliinin kaksi eri ominaisuutta eli kylmä, kova valkoinen yhdistettynä lämpimään ja ylelliseen kultaan. Elina kertoi, että hän olisi mielellään ottanut näyttelyyn myös ns. arkiposliiniesineistöä kuten Kuznetsovin astioita, sillä niitä oli paljon Suomessa, mutta näyttelytilan koko rajoitti esinemäärää. Kyselin Elinalta näyttelyesineiden konservoinnista, mutta hän sanoi, että esineet olivat vaatineet vain puhdistuksen näyttelyä varten. Mitään isompaa vauriota ei ollut tullut vastaan.

Elina Anttila tutustui posliiniin aloitettuaan työt Suomen kansallismuseossa Heikki Hyvösen seuraajana. Hän kertoi, että Heikin jättämä ”aukko” tuntui suurelta paikalta, mutta kuunnellessani Elinan näyttelyopastusta sekä selatessani hänen kirjoittamaansa kirjaa, kävi nopeasti selväksi, että paikka oli hyvin täyttynyt. Elina oli todella perehtynyt posliiniin ja aidosti kiinnostunut ja innostunut työstään. Elina kertoi, että näyttelyn yhteydessä julkaistun kirjan kirjoittaminen oli pitkä ja mielenkiintoinen projekti. Työn aikana hän oli tehnyt matkoja venäjälle ja haastatellut venäläisiä tutkijoita. Samalla olivat syntyneet kontaktit, jotka mahdollistivat nyt kansainvälisen konferenssin järjestämisen.

Kysyin vielä lopuksi Elinalta, mikä häntä posliinissa kiinnosti eniten? Elina kertoi pitävänsä itse työprosessia, käsityötä ja esineestä nähtävää työnjälkeä kaikkein mielenkiintoisimpana asiana. Hän kehotti minua tarkkailemaan, millaisia eroja posliinin laadussa ja maalausten tarkkuudessa oli ja kertoi miten näistä pystyi päättelemään, oliko kyseessä pieni tehdas jossa oli harrastelijamaalareita vai suuri ja hyvin tunnettu tehdas, jolla oli alan huippumestari maalaamassa. Posliiniin maalatut kuvat erosivat toisistaan selkeästi yksityiskohtien määrässä ja tarkkuudessa. Lisäksi kultauksen ja maalauksen kestävyudessa oli eroa, sillä joissakin astioissa kultaus oli säilynyt lähes vahingoittumattomana kun toisissa kultaus oli lähes poiskulunut.

Monet näyttelyn esineet näyttivät hyvin eurooppalaisilta. Elina kertoikin, että 1700-luvun venäläisen posliinituotannon lähtökohta oli Euroopassa ja vielä 1800-luvullakin malleja kopioitiin sieltä. Myös mestarit siirtyivät tehtailta toisiin. 1800-luvulla alettiin myös hakea venäläistä ilmaisua ja omaa koristekieltä.

**Kuva 2: Lautanen
Konstantin
Nikolajevite´sin
astiasosta.
Keisarillinen
Posliinitehdas, Pietari
1848. Cay
Sundströmin
kokoelma. Esillä
Lumoava posliini
näyttelyssä. (Kuva:
Katri Kurkela)**

Venäläisen posliinin konferenssi

Venäläisen posliinin konferenssiin oli saatu luennoitsijoiksi asiantuntijoita Venäjältä, Ranskasta ja Yhdysvalloista. Kansallismuseon ylijohtaja Ritva Wäre avasi konferenssin. (kuva 3) Hän kertoi, että ajatus konferenssin järjestämisestä oli syntynyt viime keväänä ja vaikka aikaa oli ollut vähän he olivat päättäneet järjestää konferenssin. Vera Saarelan säätiö oli rahoittanut tilaisuuden. Hän ilmoitti myös, että konferenssin esitelmät julkaistaan myöhemmin.

Kahden päivän aikana kuulumme mielenkiintoisia esityksiä. Niistä jäi mieleen mm. Nina Vernovan, (Deputy Director General, The Peterhof State Museum Preserve, St Petersburg) esitelmä, jossa kerrottiin kokoelmien ja keräilijöiden vuorovaikutuksesta neuvostoajana. Vernova kertoi, että monet keräilijät halusivat tehdä yhteistyötä vain hyvin menestyneiden ja hienoja kokoelmia sisältävien museoiden kanssa. He halusivat, että heitä ja heidän kokoelmaansa ihailaan ja muistetaan museossa eivätkä he halunneet edes näyttää kokoelmiaan pienten museoiden ihmisille, joita he eivät tunteneet. He olivat hyvin kiintyneitä kokoelmiinsa ja saattoivat yliarvioida niiden arvon.

**Kuva 3: Suomen
kansallismuseon ylijohtaja
Ritva Wäre toivotti kaikki
tervetulleiksi konferenssiin.
(Kuva: Katri Kurkela)**

Anne Odom (Curator Emerita, Hilwood Museum and Gardens, Washington DC) esitelmöi Kornilovin valmistamasta venäläisestä tuontiposliinista, joka oli Amerikassa erikoista, värikästä ja arvostettua 1800-luvulla ja sitä sai ostaa mm. Tiffany&Co:lta. Amerikkaan tuoduissa astiastoissa oli usein keskellä kaksipäinen kotka ja reunoilla reunaornamenttinauha. Odom kertoi myös, että 1891 tuli voimaan laki, jonka mukaan astioihin tuli merkitä pohjaan niiden valmistusmaa.

Kuva 4: Kornilovin valmistamaa venäläistä tuontiposliinia Yhdysvalloissa. Kuva Anne Odomin esityksestä. (Kuva: Katri Kurkela)

Tatyana Mozzhuhinan (Senior Curator, the State Museum of Ceramics and Kuskovo Estate, Xviith Century) luento käsitteli Gardnerin ja Safronovin tehtaiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Hän kertoi, että nämä kaksi tehdasta sekoitetaan usein toisiinsa niiden leimojen ja mallien samankaltaisuuden takia. Hän näytti paljon kuvia molempien esinemuodoista ja koristeaiheista sekä korosti, että Gardnerin saattoi tunnistaa laadun ja tekniikan hienoudesta. Erityisesti ykstyiskohdat ja kultaus oli hienompaa Gardnerilla kun taas Safronovin maalaus oli yksinkertaisempaa ja ei niin tarkkaa.

Konferenssin järjestelyt olivat erittäin hyvät ja esitelmien yhteydessä esiin nousseita kysymyksiä päästiin käymään läpi kunkin päivän lopuksi. Kieli asetti kommunikaatiolle rajansa, mutta tulkkaus toimi molemmin päin kohtuullisesti, joskin välillä venäläiset esitelmöijät puhuivat niin nopeasti, ettei englannintulkkaus pysynyt perässä. Näin kuvat ehtivät jo vaihtua, ennen kuin niihin liittyvä teksti tuli kuulokkeista.

PKL Suomen osasto ry

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON SUOMEN OSASTO ry
NORDISKA KONSERVATORFÖRBUNDETS FINLÄNDSKA SEKTION rf
NORDIC ASSOCIATION OF CONSERVATORS FINNISH SECTION ra

Annankatu 16 B 50

00120 Helsinki

www.konservaattoriliitto.fi

Puheenjohtaja

Paperikonservaattori Riitta Koskivirta
Suomen valokuvataiteen museo
Tallberginkatu 1 G, 00180 Helsinki
puh.työ 09-686 63618, fax 09-686 63630
[riitta.koskivirta\(at\)mp.fi](mailto:riitta.koskivirta(at)mp.fi)

Varapuheenjohtaja

Paperikonservaattori Päivi Ukkonen
Valtion taidemuseo
Kaivokatu 2, 00100 Helsinki
puh. työ 09-17336257, fax. 09-1733 6390
[paivi.ukkonen\(at\)fng.fi](mailto:paivi.ukkonen(at)fng.fi)

Hallituksen jäsenet

Taidekonservaattori Nina Robbins
Niemenmäentie 4 A 3, 00350 Helsinki
puh. 050 3678 398
[robbins\(at\)kolumbus.fi](mailto:robbins(at)kolumbus.fi)

Paperikonservaattori Tina Lindgren
Konservointi Arkki Ky
Porintie 2 E 65, 00350 HELSINKI
puh. 050 4128905
[arkki\(at\)suomiforum.com](mailto:arkki(at)suomiforum.com)

Tekstiilikonservaattori Taina Leppilahti
Arvotekstiilipalvelu Tupulatakki Oy
Vihdintie 32, 03100 Nummela
puh. 09-2242 7023 gsm. 044 565 4041
[taina.leppilahti\(at\)tupulatakki.net](mailto:taina.leppilahti(at)tupulatakki.net)

Paperikonservaattori Ilkka Heikkinen
Helmikuja 2 A 21
06100 Vantaa
puh. 050 382 0551
[ilkka.heikkinen\(at\)fng.fi](mailto:ilkka.heikkinen(at)fng.fi)

Tekstiilikonservaattori Anna Häkäri
Wolffintie 36, 65200 Vaasa
puh.työ 06-3122 223, gsm 040 5241 274
[anna.hakari\(at\)iad.evtek.fi](mailto:anna.hakari(at)iad.evtek.fi)

Taidekonservaattori Henni Reijonen
Inarintie 33 A 3
00550 Helsinki
puh. 040 543 6527; 09-173 36325
[henni.reijonen\(at\)fng.fi](mailto:henni.reijonen(at)fng.fi)

Taloudenhoitaja

Tekstiilikonservaattori Vuokko Ahlfors
Konservointilaitos
Suomen kansallismuseo
PL 913, 00101 Helsinki
puh. 09- 40509515
[vuokko.ahlfors\(at\)nba.fi](mailto:vuokko.ahlfors(at)nba.fi)

Sihteeri

Tekstiilikonservaattori Päivi Allinniemi
Kylmäojantie 4 K 69
01390 Vantaa
puh. 040 543 6635
[paivi.allinniemi\(at\)gmail.com](mailto:paivi.allinniemi(at)gmail.com)

Jäsenasiasihteri

Taidekonservaattori Katariina Johde
(äitiyslomalla)
2009 alusta jäsenasiainsihterin
äitiyslomasijaisena toimii Anna Aaltonen
[jasensihteri\(at\)konservaattoriliitto.fi](mailto:jasensihteri(at)konservaattoriliitto.fi)

Konservaattoreiden postituslista

Lista on tarkoitettu konservaattoreille ja heitä lähellä oleville ammattiryhmille tiedotuskanavaksi. Listalle voi liittyä ja siitä erota tämän linkin kautta:
<http://lists.oulu.fi/mailman/listinfo/konservaattorit>

Lista on PKL:stä riippumaton media, jonka moderaattorina toimii esinekonservaattori Jari Heinonen.

turvallisia
siistejä

eri kokoja
tukevia

LAATIKOITA
KANSIOITA
SUOJAKUORIA
LÄPPÄTASKUJA
VÄLILEHTIÄ

Museoiden
hankintakeskus

Puhelin (03) 3445 937 Postios. PL 22, 33311 Tampere